

DUŠEVNI BOJI.

Maksim Gorkij:

Pomlad je, jasno sijajno solnce. Vsi ljudje so veseli, celo šipe oken na starih, kamenitih hišah se mlo smehljajo.

Po cestah mesteca se preliva pestra, praznično oblečena množica. Vse mesto je na nogah — delavci, vojaki, meščani, duhovniki, uradniki, ribiči. Vsi čutijo pomlad v krvi, govore glasno, smejejo se, šalijo in pojo. Kakor veliko, zdravo telo so vsi napolnjeni z veseljem do življenja.

Pestro barvani solnčniki, ženski klubki, rdeči in modri otroški baloni, vsi so podobni čudovitim cveticam. In kakor iskriče se dragi kameni na sijajnem oblaku bojnega kralja se povsod smejejo in radostno svetijo obrazu otrok, veselih vladarjev sveta.

Bledozeleno listje na drevesih se še ni razvilo in srka, zvito v brstje, željno gorke solne žarke. V daljavi igra godba in vabi.

Vtisk imaš, kakor da so ljudje vse hudo pretrpeli in kakor da je bil večer zadnji dan težkega, morečnega, ostudnega življenja. Danes pa so se vsi zbudili kakor otroci z jasnimi obrazi, s trdnim, veseljem zaupanjem in vero vase, v neznanost svoje volje, ki se mora vse ukloniti pred njo. In tako gredo združenih, gotovih korakov bodočnosti nasproti.

Čudno je bilo, moreče in neprijetno, v tem živem vrvenju veselih ljudi zagledati žalostno obličje. Ob roki mlade žene je šel mimo visok, krepak mož, gotovo ne nad trideset let star, toda s popolnoma osivelimi lasmi. Držal je klubok v roki, njegova okrogla glava se je srebreno blestela, suhi, zdravi obraz je bil miren in z večno otožnostjo obseden. Velike, otožne, napol zastarte oči so gledale tako, kakor morejo gledati v svet samo oči človeka, ki nosi v sebi globoko bolelost in je ne more nikdar pozabiti.

"Oglej si pozorno to dvojico in zlasti moža," je dejal moj tovariš. "Pretrpel je eno tistih dram, ki se vedno česa odigravajo v delavskih krogih severne Italije."

In sodrug mi je pripovedoval: "Ta mož je socialist, urednik tujaknjega delavskega lista, preje sobni slikar. Ena tistih naravnih, ki jim je znanje vera in ki jim vera še bolj užge žejo po znanju. Srdit, moder sovražnik klerikalcev — le pogled, s kakimi sovražniški pogledi zagledujejo črni kutonosi njegovo postavu."

Pred kakimi petimi leti, ko se je pečal s socialno propagando, je našel v enem svojih okrožij na dekle, ki je takoj zbudila njegovo pozornost. Tam so se žene preveč učile, da molče in neomejeno verujejo. Stoletja in stoletja so razvijali duhovniki to zmoglost v njih, in sicer s polnim uspehom. Nekdo je resnično pripomnil, da je katoliška cerkev zgrajena na prsih ženske. Češčenje Madone ni le pogansko lepo, ampak predvsem — modro, Madona je preprostejša, bolj človeška od Kristusa; srečo je bližja, nima nobenih neskladnosti, ne preti s peklom. Ona je vsa ljubezen, sočutje in odpuščanje in more z lahkoto prikovati žensko srečo za vse življenje nase.

Videl je torej deklico, ki je umela govoriti in vpraševati, in vedno je čutil v njenih vprašanjih, poleg otroškega strmenja nad njegovimi nazori, neprikrito nezaupanje proti njemu, pogosto celo strah in stud pred njegovimi besedami. Socialistični propagandist v Italiji mora pogosto in mnogo govoriti o veri in razbiti ostre besede o papežu in duhovnikih. Toda kadarkoli se je dotaknil tega predmeta, je videl v obeh deklicah sovrasstvo in zaničje vanje proti njemu, in če jo je vprašal, so zvenele njene besede sovražno in mehki glas je bil prepojen s strupom. Bilo je jasno, da se je seznanila z antisocialistično literaturo katoličanov, in da ni v tem okrožju uživala prav nič manjšega zaupanja kakor on sam.

Tukaj v Italiji ravna jo z ženami mnogo preprosteje in siroveje kakor na Ruskem in do zadnjega časa so dale Italijanke resnično mnogo govora za to. Ker se niso zanimale za nič izven cerkve, so stale v najboljšem slučaju tuje nasproti kulturnemu delu mož in ga niso razumevale. Njegovo možko samoljubje je bilo užaljeno, njegova slava spret

o potrebi neumornega dejanskega boja za osvoboditev posameznika. Ljudstva, človeštva od starih okov, katerih rja se je bila globoko zajedla v duše in jih zastrupila. Ko jo je nekdo spremljal domov, ji je dejal, da jo ljubi in da jo prosi, naj bo njegova žena. Ustrašil se je, ko je videl, kak vtisk so-napravile njegove besede nanjo. Umaknila se je, kakor da bi jo bil udaril, blesta, s široko odprtimi očmi se je naslonila na steno, roke je skrila na hrbtu in govorila skoro v grozi:

"Slutila sem, skoro sem čutila, da bo tako prišlo, zakaj že dolgo Vas ljubim. Ali, o Bog, kaj pa bo to?"

"Zdaj pridejo dnevi sreče za tebe in za mene, dnevi najinega skupnega dela," je vzkljnil.

"Ne," je dejala in povsila glavo. "Ne, midva bi ne bila smela govoriti o ljubezni."

"Zakaj?"

"Ali bi se ti dal poročiti v cerkvi?" ga je prašala tiho.

"Ne!"

"Potem... zdravstvuj!"

Naglo je odšla. On pa jo je dohitel in ji začel prigovarjati. Poslušala ga je molče, brez ugovora in dejala:

"Jaz, moj oče in moja mati smo vsi verni kristjani in nomo kot taki tudi umrli. Zakon, sklenjen v civilnem uradu, zame ni noben zakon. Če se rode v takem zakonu otroci, vem, da bodo nesrečni. Samo cerkven zakon posveti ljubezem, samo cerkven zakon podeli srečo in mir."

"Zdaj je videl razločno, da se ne bo tako lahko udala. Seveda tudi on ni mogel odjenjati. Ločila sta se in ob slovesu je dejala deklica:

"Nikdar ne mučiva drug drugega. Ne išči sestanka z menoj... Ah, če bi mogel proč! Jaz ne morem, jaz sem tako revna..."

"Jaz ne ljubim ničesar," je odvrnil.

In pričel se je boj dveh močnih narav; seveda sta se sliša, in celo pogosteje kakor prej, zakaj ljubila sta drug drugega in sta iskala te sestanke, potihem se nadejajoča, da eden izmed njih ne bo prenesel muk nezadovoljnega, kvlišku plapolajočega čuvstva. Njiju sestanki so bili polni obupa in srčnih bolesti; on se je čutil vsakokrat popolnoma slabotnega in kakor razbitega, ona pa je šla vsa v solzih k spovedi. On je vedel to in zdelo se mu je, da se črno zidovje tonzurosovec z vsakim dnem jači in viša in da ju bo ločilo do smrti.

Nekoč, ko sta se šla na praznik šetat izven mesta, mu je ušlo, ne da bi bil mislil na to, pretenje:

"Veš, včasih se mi zazdi, da bi te utegnil umoriti..."

Molčala je.

"Ali si slišala, kaj sem dejal?"

"Da," je odvrnila in mu zrla ljubeznipolno v obraz. Zdaj je vedel, da bi preje umrla, kakor pa odjenjala. Pred tem "da" jo je bil včasih objel in poljuboval. Ona se je branila, toda njen odpor je bil vedno šibkejši in on je bil upal, da bo nekoga dne podlegla in da mu bo ženski nagon pripomogel do zmage nad njo. Zdaj pa je razumel, da bi to ne bila nobena zmaga, ampak podjarmenje. Od tedaj ni več vzbujal ženske v njej.

Tako je potoval z njo skozi temne kroge njenih misli o življenju, priznal je v njej vse luči, ki so mibile dostopne, toda ona je prishkovala njegovim besedam, kakor slepa, s sanjaviim usmevom v očeh, videla ni ničesar in mu ni verjela.

Nekdaj mu je dejala:

"Včasih sprevidim, da je možno vse, o čemer govorim. Sodinam pa, da pride to od tega, ker te ljubim! Vse razumem, nimam pa vere, ne morem verjeti! In če odideš, izgine vse, kar je s teboj z zvezi."

Ta drama je trajala skoro dve leti, dokler ni deklica omagala in zbolela. Opustil je svoje delo, opustil delovanje v strankini organizaciji, zadolžil se je, ogibal se je sodrugov in je neprenehoma korakal v bližini njenega stanova nja gor in dol ali pa je sedel ob postelji bolnice. Videl je, da je do-gorevala, kakor sveča in je bila z vsakim dnem prozornejša, dočim je bolni ogenj v njenih očeh vedno jasneje plamtel.

"Pripoveduj mi o življenju, o bodočnosti" — ga je prosila.

Kaj naj jemo?

Najboljše odgovorimo na to vprašanje tako le: "Pravilne vrste hrano in nič več kot potrebujemo." Na ta način si lahko ohranimo najboljše zdravje in dolgo življenje. Prava hrana je tista, do katere imate dobro slast in ki ustreza vašemu želodcu, od katere ne postanete nezadovoljni, vam ne napravlja težkoe v prebavnem sistemu, vas ne nareja leno. Ne smete preveč jesti! Ako pa vkljub temu opazite, da vaš želodec ne dela pravilno, ali se počutite slabo v črevih, tedaj rabite takoj Trinerjev Eleksir iz grenkega vina. To vam bo izčistilo vaše prebavne organe in preprečilo vzroke za zaprtico. To bo v pomoč organom, da zopet pričnejo delovati in obenem prepreči zaprtje, kakor tudi druge nepravilne prebavnosti. Je zelo dobro proti bolečinam v trebuhu in črevih, ravnotako proti nezmožnosti in pomanjkanju krvi. V Lekar-nah J. Triner, 1333—1339 South Ashland ave., Chicago, Ill. Trinerjev Liniment je zelo močno zdravilo in dostikrat pomaga že na prvo uporabo

(Advertisement.)

IZ gotovega vzroka prodam iz lastne roke svojo dobro urejeno Unijsko brivnico obstoječo iz dveh stoev ter kopalištem v katerem si lahko napraviti mrazilo ali vročo kopal. Ta brivnica se nahaja na vogalu nasproti tovarne v kateri delo okoli 800 delavcev noč in dan, ter je dobro obiskana od različnih narodov.

FRANK LEVSTEK,
923 Wooster Ave.,
BARBERTON, O.

NE OZIRAJTE SE

na to, kar drugi povedo, ampak pridite in prepričajte se sami

KAKO LETINO IMAJO FARMARJI

na farmah, katere smo mi prodali, ne samo v Wausaukee, Wis., ampak tudi v sosedni slovenski naselbini Crivitzu in v vsi tej okolici.

Vincenc Petrovič iz Johnston City, Ill., kateri je bil tukaj v sredi meseca julija in se na lastno oči prepričal kako letino imajo tujaknjši farmarji v primeri z onimi iz južnega Illinois, se ni mogel načuditi rodovitnosti te zemlje, dobremu in ugodnemu podnebju in zdravi in čisti vodi. Navdušen je vzel seboj nekaj vzorcev, da jih pokaže svojim prijateljem. In prijeli smo pismo od njegovega prijatelja Josipa Remitz, v katerem nam piše med drugim sledeče: "Dam Ti vedet, da sem govoril s stricem in Petrovičem in sta mi pravila, da sta prav zadovoljna. Tudi sem videl stvari, ki sta jih prinesla iz Wausaukee in kar nisem se mogel dovolj načuditi, da je tako dobro zrastle in obrodilo v takem malem času, zatorej Ti povem, da sem res zadovoljen..." (Remitz je od nas kupil farmo v aprilu).

SEDAJ JE ČAS, da si pridete ogledati ta svet, ravno sedaj, ko je malo žito v klasju, ko je druga košnja skoro zrela, ko vidite kako drevesa rde in koliko krompirja sme farmer pričakovati.

Južne države so uničene od prevelike suše, vsa letina zgleda slabo. V Marinette County smo imeli dosti dežja celo leto. Letina dobro zgleda in farmer se veseli obile žetve. Pašniki so lepi, zeleni, koruza je temno zelena, žitna polja izgledajo kot morski valovi. Take rejene in debele živine malo kje najdete, kot ravno tu.

Kdor misli kupiti farmo, divji svet ali pa že obdelano s poslopji, naj pride sedaj ali pa piše za natančna pojasnila.

ADOLF MANTEL,
133 W. Washington St.,
Chicago, Ill.
Room 1007 Tel. Franklin 1800
(Advertisement)

NAROČITE SE NA DNEVNIK "ZARJA!"

Kdor želi čitati podučne članke o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA."

"Zarja" izhaja v Ljubljani, Še-lenburgove ulice šte. 61 II in stane za Ameriko \$6 za celo leto.

Bolečine,

naj si bodo kakoršnekoli, se lahko hitro odpravijo z pravočasno rabo

Severovega Gothardskega Olja

(Severa's Gothard Oil).

katere je znano kot najboljše mazilo zoper bolečine. Pomagalo je drugim — naj tudi vam pomaga. Čitajte sledeči dokaz:

Sedaj zopet lahko dela.

"Takoj po rabljenju Severovega Gothardskega Olja sem se bolje počutil. Bolečina v moji nogi je kmalu izgnila in v enem tednu sem lahko šel na delo. Vaše Gothardsko Olje cenim kot najboljše mazilo zoper bolečine."

Tom. Tama,

Box 8, Gardiner, N. Mex.

Cene 25 in 50 centov v lekarnah.

W. F. SEVERA Co. CEDAR RAPIDS IOWA

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raz-nih neopojnih pijac.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa na vseh sodiščih.
St. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET,
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje do bro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon vsem skupaj pa vse.
IG. KUŠLJAN
229—1st Ave.
MILWAUKEE, WIS

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.
Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop. od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živi delniki naj pišejo slovensko.

JOS. A. FISHER
Buffet
Ima na razpolago vsakevrstno pivo, vino, smetka, t. s. d.
Izvrstni prostor za skroptile.
3708 W. 26th St., Chicago, Ill.
Tel. Lawdiale 1761

Delavci na Aurori, Minn., in tisti, kateri pridete na Auroro, ne pozabite posetiti Kovačev "Saloon" kjer vam bodo sohr. Movlan postregel s hladno in svežo pijačo in unijakimi smodkami. Delavci, podpirajte svoje organizirane tovariše.

ANA KOVAC,
Aurora, Minn.

M. JOVANOVIČ
84 — 6th Str. Milwaukee, Wis.
PRODAJA ŠIFKARTE.
Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Po-oblastila — Prepovedi, pot-rjene po notarju in ces. in kr. konzulatu.
EDINA HRVAŠKO — SLOVEN-SKO — SRBSKA AGENCIJA.

Včasih se pripeti, da kateremu dopisniku nikakor ni všeč, ako ne priobčimo njegovega dopisa. Urednik "Proletarca" se ne smatra za kakšnega gospoda ali zagovornika absolutizma. Vse sporne točke glede lista naj gredo v bodoče pred direktorji "Jugoslovanske delavske tiskovne družbe", — katera izdaja "Proletarca." Zato pošiljajte vse pritožbe glede ne-rednosti lista in druge spore tičoče se "Proletarca" na predsednika "tiskovne družbe" sodr. Fr. Podlipca, 5039—25. Pl., Chicago, Ill. Direktorij.

"NAŠI ZAPISKI"

Kdor se hoče podučiti, kaj je socializem in kaj socialisti hočejo, ta naj se naroči na "Naše Zapiske" katera revija se odlikuje po svojih originalnih in interesantnih člankih.

"Naši Zapiski" so edina slovenska znanstveno socialistična revija, ter jih ureduje sodrug dr. H. Tuma, odvetnik v Gorici.

"Naši Zapiski" izhajajo mesečno v obliki leposlovnega lista (magazin) ter stanejo za celo leto za Ameriko \$1.30. Naslov: Uprava "Naših Zapiskov", ulica Treh Kraljev, šte. 16, Gorica, Primorsko, Austrija.

LOUIS RABELL
moderno urejen salun
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

SALOON
z biljardom in kegljiščem
Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.
John Stražišar
611 Market St., Waukegan, Ill. Phone Rt. 671.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

NIZKE CENE.
Velike ugodnosti:
električna luč, izvrstna kuhinja, vino zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:

Argentina 28. maja
Oceanic 7. junija
Martha Washington . . . 14. junija

Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike
PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.
ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZORI SLOVENCI POZORI SALOON

s modernim kegljiščem
Sveže pivo v sodčkih in boteljnih in druge romovrstne pijače ter unijake smetke. Potatki dobe bodno proučile su mialo ceno.
Postrežba točna in izborna.
Vsem Slovcem in drugim Slovcem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.
Uraduje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V srdo in nedeljo večer neuraduje.
Tel. Canal 476.
1842 So. Ashland ave.
Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZOR!

Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.
G. Mamčlovich & Co.,
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!
Do mi opravi
Konzularne, starokrajске sodnijske in vojaške
JAVNI NOFAR
Kaker
220 1/2 Grove St
Milwaukee, Wis.